

Hazakerült az Ómagyar Mária-siralom

Pieter de Somer, a leuveni katolikus egyetem rektorára hétfőn átadta Zircz Péternek, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgató-helyettesének azt a XIII. századi pergamenkódexet, amely az egyik legrégebbi írásos emlékünket, az Ómagyar Mária-siralmat tartalmazza. A két intézmény vezetői aláírásukkal hitelesítették a megállapodást, amelynek értelmében a leuveni egyetem flamand vonatkozású tudomány-, könyv- és művelődéstörténeti dokumentumokat kap cserébe a számunkra felbecsülhetetlen értékű kódexért. Az ünnepségen jelen volt Korcsog András művelődési miniszteriumi államtitkár, s a polittkal, a tudományos, az irodalmi élet számos vezető személyisége, valamint Jasques G. Gerard, a Belga Királyság budapesti nagykövete.

A 132 szóból álló Ómagyar Mária-siralom a Halotti beszéd mellett a másik olyan szövegemlékünk, amely igényes megformáltságával, teljességével a magyar irodalom kezdetét jelenti. A latin nyelvű vallásos elmélkedéseket, prédikációkat.

bibliai szövegmagyarázatokat tartalmazó könyv valószínűleg a XIII. század végén került a Bolognában vagy Párizsban tanuló magyar egyháziak tulajdonába. Ekkor jegyezték fel a kötet 134. lapjára a párizsi Geoffroi de Breteuil-től származó Mária-siralom részben szó szerinti, részben gondolat szerinti magyar fordítását. A kódex sorsa a XIV. századtól a XX. század elejéig ismeretlen. Egyik tulajdonosa — a feltételezések szerint — értelmetlennek találván a magyar nyelvű bejegyzést, annak egy részét megpróbálta eltüntetni. Szerencsére az írásról készült fényképe az kitörölt szöveg olvashatóvá vált. A kötet 1922-ben került Leuvenbe, ekkor már magyar irattárosok is elvégezték a nyelvemlék első lejegyzését, értelmezését. A felfedezés nagy feltűnést keltett hazánkban, számos tudós foglalkozott az Ómagyar Mária-siralom egyes szavainak, fordulatainak nyelvi magyarázatával, valamint dallamával.

A második világháború alatt a leuveni egyetemi könyvtár szinte teljesen elpusztult. Az egyetlen épen

maradt pánccszekrény azonban megőrizte az értékes kötetet. Az elmúlt 35 évben több magyar közgyűtemény (így az egyetemi és a pannonhalmi könyvtár) is kezdeményezte a kódex megszerzését csere útján, de a tárgyalások nem vezettek eredményre.

Az Országos Széchényi Könyvtár két éve vette fel a kapcsolatot a leuveni katolikus egyetem könyvtárával, amely időközben flamand és francia részre vált szét. Az előbbinek a vezetői magukévá tették a csere gondolatát, s mivel számunkra jelentős értékű, flamand vonatkozású ósvymtatványokat ajánlott fel a magyar könyvtár, létrejött a megállapodás.

A kódex az Országos Széchényi Könyvtár kézirattárában őrzött nyelvemlékek közé kerül, s a tudósok hamarosan megkezdhetik feldolgozását. A szakértők nagy reményeket fűznek a kutatásokhoz; mivel a 302 levelet tartalmazó kötet alapos vizsgálatára eddig nem volt mód, most fény derülhet az Ómagyar Mária-siralom keletkezésének körülményeire, részleteire is.